CZĘŚĆ XI. № 47. ROK 6. (1835.)

TYGODNIK PETERSBURSKI.

GAZETA URZĘDOWA KRÓLESTWA POLSKIEGO.

Wtorek, $\frac{18}{30}$ Czerwca.

Wychodzi we Wtorki i Piątki. Prenumerata przyjmuje się pod adresem: do Wydawcy Tygodnika w Petersburgu, do Expedycyi Gazet Petersburskiego Pocztamtu, lub do xięgarni Smirdina; w Warszawie, w drukarni Zawadzkiego i Węckiego i w Biurze informacyjném; w Wilnie, w xięgarni Zawadzkiego; nadto we wszystkich Pocztowych w kraju urzędach.

Cena *Roczna:* w Rossyi, s pocztą, a w stolicy, z noszeniem do mieszkań, 50 r. as. *Półroczna,* 25 r. as. Bez poczty, dla odbierających w xięgarni Smirdina: *Roczna,* 45 rub. as. *Półroczna,* 25 r. as. Dla Królestwa Polskiego: *Roczna,* 55 rub. ass. *Półroczna,* 28 rub. ass.

Od 2 przyszłego Lipca zacznie się prenumerata na wtóre półrocze Tygodnika; życzące osoby proszone są o wczesne zgłoszenie się.

Wiadomości krajowe.

Peterburg $\frac{17}{29}$ *Czerwca.*

Przez roskazy dzienne Cesarskie, z dnia 15 b. m. Deżurny Jenerał 1*ej* armii, Jenrał-major *Karpow 2*, mianowany Dowodzcą 1*ej* brygady 2*ej* dywizyi lekkiej jazdy, na miejsce Jenerał-majora *Josieliana*, który ma się liczyć w jezdzie.—13 b. m. zmarły, liczący się w jezdzie Jerał-porucznik *Kabłukow 1* wykreśla się ze spisów.

— Przez Reskrypt Cesarski z dnia 30 Maja, Rzeczywisty Radzca Stanu, baron Filip *Brunow* mianowany kawalerem orderu Św. Stanisława 1 klassy.

— W Klinice Chirurgicznej, ustanowionéj przy Szpitalu Katarzyny w Moskwie, student IV klassy Moskiewskiego oddziału Medyczno-Chirurgicznej Akademii *Stawropolski*, z największą zręcznością wykonał operacyą wyjęcia kamienia, (lithotomia.) Obecny tam Lejb-medyk Dworu Cesarskiego Rzeczywisty Radzca Stanu *Arendt* doniósł N. Panu o tej operacyi, przez którą młody Stawropolski daje wielkie o sobie nadzieje i N. Cesarz Jmć raczył tego studenta udarować kosztownym brylantowym pierścieniem.

Ukazy Cesarskie *do Rządzącego Senatu.*

12 Maja. Z zatwierdzeniem rozpatrzonéj w Komitecie zakładów Wychowania Ustawy i etatu szkół w kraju Zakaukazkim.

29 Maja. «Xiążę Jmć *Piotr Oldenburski* złożył Nam projekta swoje o ustanowieniu przy Ministerstwie Sprawiedliwości Szkoły Prawa, do sposobienia młodzi Szlacheckiej ku cywilnej służbie w wydziale Sądowym, ofiarując się udzielić z własnego mienia potrzebną summę na kupno domu dla szkoły i na pierwiastkowe jego urządzenie.

«Poczytując Sobie za przyjemny obowiązek oddać sprawiedliwość pobudkom, które Xiążęcia do tego powodowały, i przyjmując je za dowód wzorowej Jego gorliwości o dobro powszechne i wrodzonych mu głębokich uczuć miłości Ojczyzny, poleciliśmy Radzie Państwa rozpatrzenie skréślonych przez Niego prawideł zamierzanego zakładu.

«Zatwierdziwszy teraz przedstawiony Nam w skutek tego projekt Ustawy Szkoły Prawa, wraz s przybliżonym, (примѣрный) etatem tego zakładu na pierwsze trzy lata, i przesyłając je Rządzącemu Senatowi, dla należytego wykonania, Roskazujemy: obok tego dozwolić Xięciu, stosownie do Jego żądania, uczynić wszelkie przygotowawcze urządzenia, ku pomieszczeniu szkoły i pierwiastkowemu jej ustanowieniu.» *(Celniejsze szczegóły są w tym N. niżej.)*

30 Maja. «Nadzwyczajnym Posłem i Pełnomocnym Ministrem Naszym przy Związku Niemieckim, przy Dworze Hessen-Kasselskim i przy mieście Frankfurcie nad Menem, najłaskawiej Roskazujemy być Radzcy Tajnemu *Oubril.*»

31 Maja. «Kuratorem nowoustanowionej Szkoły Prawa, najłaskawiej Roskazujemy być Jenerał-porucznikowi Xiążęciu *Piotrowi Oldenburskiemu*, z zachowaniem innych, poleconych mu obowiązków.»

Ukazy Rządzącego Senatu, 1 Departamentu.

1) *31 Maja.* Iż potrącenia z gaży Nauczycieli Szkół Parafialnych mają być przyłączane do oddzielnego kapitału, zbieranego przy Ministerstwie Oświecenia.

2) *0 b. m.* Iż lekarze, zostający przy pensyach gimnazyalnych, mają się policzać w rzeczywistej służbie Państwa.

3) *7 b. m.* O założeniu towarzystwa dla ustanowienia stałej komunikacyi między Odessą i Konstantynopolem. Towarzystwo to, mające się mianować *Czarnomorską kompaniją żeglugi parowej*, wypuszcza w obieg 500 akcyj, po 500 rubli, co złoży kapitał 250,000 rubli, i zawiązuje się pierwiastkowo na lat dziesięć, po których może się nadal utrzymywać. Żegluga będzie się odbywała za pomocą trzech parowych rządowych statków, i dla tego czyste zyski z niej otrzymywane, będą dzielone po połowie między Skarbem i towarzystwem, za potrąceniem 10 procentu, który się odkłada na kapitał zapasny. Życzący wziąść akcye, powinien wypłacić połowę ich wartości przy oświadczeniu żądania, drugą zaś przy odebraniu akcyj. Wrazie niezłożenia tej drugiej połowy, pierwsza pozostaje własnością towarzystwa.

4) *8 b. m.* Z ogłoszeniem Cesarskiego Ukazu, danego do Rządzącego Senatu w dniu 10 Maja b. r., którym postanowiono iż wszelkie akta na giełdach kupieckich zawierane, mają być odtąd pisane na papierze stęplowym, szczególnego formatu, z następnem stopniowaniem według summ: akta od 1,000 do 5,000 rubli na papierze półrublowym, od 5,000 do 10,000 rubli na rublowym, od 10,000 do 20,000, na 2 rubl. a od 21,000 i dalej na trzyrublowym. Wydawane zaś przez giełdowych maklerów krótkie zapiski frachtowe, z wymienieniem tylko ogólnej liczby lub wagi towarów składających ładunek okrętu, nie zaś summy pieniężnej, pisane być mają na papierze półrublowym.

5) *tegoż dnia.* O wydawaniu pieniędzy na przejazdy pocztą, (прогонныя деньги) urzędnikom wydziału lekarskiego i farmaceutycznego, komenderowanym w celu zapobieżenia szerzeniu się chorób epidemicznych.

6) *tegoż dnia.* Z zaleceniem powszechnie iżby urzędnicy, biorący ostatecznie dymissye, udawali się do Zwierzchności pod któremi służyli, s prośbami o danie im ustanowionej rangi, chociażby tę raz już byli posiadali, i utracili jedynie s powodu wejścia na nowo do służby po pierwszej dymissyi.

— Skutkiem Ukazu N. Cesarza Jmci do Rządz. Senatu w dniu 29 Maja b. r. danego, zakłada się w Petersburgu Cesarska Szkoła Prawa. Celem jej jest sposobienie młodych ludzi stanu szlacheckiego do służby cywilnej w zawodzie sądowym. Na uczniów tej szkoły tak o skarbowym jako i o własnym koszcie przyjmowani będą jedynie młodzi ludzie pochodzący ze stanu dziedzicznej Szlachty, nie młodsi na lat 12, ani starsi nad 17.

Uczniowie tak skarbowi, jako i własnokosztni, obowiązani są po ukończeniu kursu wysłużyć w wydziale Ministerstwa Sprawiedliwości niemniej nad lat sześć.

Odznaczający się uczniowie, którzy przy wypuszczeniu otrzymają rangi 9 lub 10 klassy, pomieszczani będą szczególniej w Kancelaryi Ministra i Rządzącego Senatu, inni zaś otrzymają miejsca w sądownictwach gubernijalnych, podwładnych temuż Ministerstwu, stosownie do postępów każdego z nich w naukach i dobrych obyczajów.

O przyjęcie na ucznia podaje się prośba do Rady Szkolnej, na papierze dwurublowego stępla, wraz ze świadectwem o szlacheckiej rodowitości i metryką chrzestną, świadectwem doktorskiém o zdrowiu i o szczepieniu ospy.

Jeżeli żądający wejść do szkoły był już przedtém w jakimkolwiek zakładzie wychowania, wtedy, prócz wymienionych dokumentów, ma być nadto złożone świadectwo tego zakładu o jego postępach w naukach i prowadzeniu się, z wyrażeniem w świadectwie przyczyny, dla której zakład opuścił. Przyjmowanie ma miejsce podług kolei wejścia prośb. Po rozpatrzeniu złożonych dokumentów i uznaniu ich za dostateczne, życzący wejść do szkoły zalicza się za kandydata, i otrzymuje na piśmie pozwolenie stawienia się przed Radą Szkolną, do examinu s początkowych nauk.

Każdy kandydat, mający od 12 do 17 lat, (nie spełna), examinowanym będzie ze wszystkich tych wiadomości, jakie we wskazanym dla szkoły zakresie przedmiotów mieć może. Kandydat najmłodszego wieku, który nie zda zaspokajającego examinu s czytania i pisania po rusku, francuzku i niemiecku, s pierwszych prawideł arytmetyki, z historyi przynajmniej co do celniejszych jej epok, tudzież z jeografii, co do głównych podziałów krajów i znaczniejszych miast, do szkoły przyjętym nie będzie. Kandydat, który tylko s pomienionych przedmiotów zda examin, umieszczonym zostanie w początkowej klassie i zupełny kurs nauk w szkole dawanych przejdzie. Kandydat, mający wieku lat 17, ma zdać examin ze wszystkich tych przedmiotów, jakie są wymagane od ucznia, który s pożytkiem ukończył kurs w gimnazyum, i kto takiego examinu nie wytrzyma, nie będzie przyjętym do szkoły.

Zupełny kurs w szkole trwa sześć lat.

Uczniowie zostający na własnym koszcie płacą każdorocznie z góry po 1,000 rubli assygn. Na pewność wypłaty należy złożyć na piśmie porękę od osoby, godnej zaufania i zamieszkałej w Petersburgu. Własnokosztny uczeń, za którego opłata w terminie uskuteczniona nie będzie, po upływie sześciu miesięcy od takowego terminu wyłącza się ze szkoły, a pieniądze za półroku uzyskują się prawnym porządkiem. Wszakże Rada ma prawo odznaczających się uczniów, s trzech ostatnich klass szkoły, w razie niewypłacenia za nich w czasie właściwym, zaliczać do skarbowych, za zezwoleniem Zwierzchności.

Rodzice, pragnący umieścić synów swoich w szkole prawa, mogą przesyłać o to swe prośby na imię Rady Szkoły, (Совѣта училища Правовѣденія) w domie Kuratora tejże szkoły Xiążęcia Jmci *Piotra* Oldenburskiego, (Его Свѣтлости Принца Ольденбургскаго) w Petersburgu. Termin przysyłania prośb jest po 1 Września bież. roku.

USTAWA O ŻYDACH.

(Ciąg II.)

Rozdział drugi. *O żydach rolnikach.* § 21. Każdemu żydowi dozwala się w każdym czasie przejść do stanu rolniczego, na zasadzie prawideł, poniżej skreślonych. Jeżeli jest obwieszczony nowy popis ludności lub zaciąg rekrutów: w takim razie przechodzenie do rolniczego stanu nastąpić nie wcześniej może, jak po ich ukończeniu.— § 25. Żydzi przechodzący do stanu rolników, po objawieniu gromadom do których należą o miejscach przyszłej ich osiadłości, wykreślają się ze spisów tych gromad, tudzież z ich xiąg podatkowych natychmiast po usadowieniu się na nowém miejscu. Potém, jeżeli liczba takich wychodzców wynosi 40 dusz męzkich lub więcej, oni składają gromadę oddzielną, w przeciwnym zaś przypadku zaliczają się do najbliższej gromady żydów-rolników. — § 26. Jeżeli przy przejściu żydów do stanu rolniczego odkryje się na samych przechodzących zaległość podatków skarbowych lub innych poborów, takowa daruje się całkowicie tymże żydom i gromadzie do której należeli.—§ 27. Dla zajęcia się rolnictwem żydzi mogą osiadać: a) na ziemiach skarbowych, nadawanych im z rozrządzenia Zwierzchności; b) na ziemiach nabywanych przez nich kupnem lub innemi prawnemi aktami, na własność wspólną gromady, lub pojedyńczą; c) na ziemiach najmowanych u właścicieli prywatnych za wzajemną umową. — § 28. Ziemie skarbowe wydzielają się na osiadłość żydom: a) na ich prośby; b) według każdorocznych rozkładów. — § 29. Żydzi mogą prosić o wydzielenie gruntów skarbowych z liczby nieuprawianych (пустопорожнихъ), z własnego ich wyboru, we wszystkich miejscach, na stały ich pobyt wskazanych.—§ 30. Ziemie skarbowe wydzielają się żydom, na ich prośby, do używania przez czas nieograniczony, z zachowaniem następnych prawideł: 1) iżby w prośbie oznaczono było kto mianowicie życzy sobie osieść na proszonéj ziemi dla uprawy roli; 2) Iżby żądających było niemniej jak 25 dusz męzkich; 3) Iżby grunt wybrany był oddzielnym od wsi zamieszkanych przez chrześcian, tak skarbowych jako i obywatelskich.— § 31) Żydzi powinni uskutecznić osiedlenie się na wskazanej ziemi nie poźniej jak w przeciągu dwóch lat od dnia wydzielenia; w przeciwnym razie ziemia będzie odebrana na powrot, i sami oni wrócą do dawnych swych gromad.—§ 42. Dla zakładania wielkich osad żydowskich wydzielają się ziemie skarbowe według szczególnych rozkładów, które mają być oznajmywane żydom od Ministerstwa Skarbu na początku każdego roku, tak przez miejskie i ziemskie policye w miejscach ich zamieszkania, jako i przez obwieszczenia, drukowane w gazetach obu stolic i w gubernijalnych gazetach, gdzie takowe wychodzą. — § 33. Wydzielanie ziemi z rozkładów, może mieć miejsce i za obrębem pobytu żydów, za szczególném J. C. M. zezwoleniem.—§ 34. Ziemie, wydzielone żydom na osadę, mają być uważane jako należące do całej, osiadłej na nich gromady.—§ 35. Kupowanie ziemi na osiadłość od skarbu lub prywatnych pozwolone jest żydom jedynie w obrębie stałego ich pobytu. Żydzi używając ziem tych prawem zupełnej własności, mogą wyprzedawać je lub inaczéj wybywać tak swoim jednowiercom, jako i chrześcianom. — § 36. Najmowanie ziem nieosiadłych od prywatnych, w celu ich uprawy, pozwala się żydom również tylko w granicach ich stałego pobytu. Żydzi mogą osiadać na nich za wzajemną dobrowolną umową, za zezwoleniem Naczelników gubernij, oddzielnie od chrześcian. Umowy w tym razie mają być zawierane prawnym porządkiem i na czas nie krótszy jak na lat 12. — § 37. W umowach, za dobrowolném stron zgodzeniem się, pozwala się naznaczać, zamiast pieniężnego czynszu, dawanie właścicielowi w naturze pewnej ilości produktów, lub zarabianie pewnych gruntów tegoż właściciela.—§ 38. Po upłynieniu terminu kontraktów żydzi rolnicy powinni albo je ponowić, lub przejść na ziemie innych właścicieli, za takiemiż kontraktami.—§ 39. Żydzi, osiadający na ziemiach obywatelskich jako i wszyscy w ogólności ludzie swobodnego podatkowego stanu, zostają pod wiedzą Izb Skarbowych, zapisują się do gromad żydów-rolników, i pod żadnym pozorem przez nikogo w poddaństwo zawłaszczani być nie mogą.— § 40. Nikt z żydów nie będzie zmuszanym do obrania rolniczego stanu ani do przesiedlenia; ci zaś którzy do stanu tego dobrowolnie przejdą, uzyszczą następne ulgi: 1) Wolni będą od podusznego podatku przez lat 25. 2) Wolni będą od rekrutszczyzny stosownie do 30 § Ustawy o Rekrutszczyznie, (Układu Praw Tom IV), to jest osiedli w znacznéj liczbie na 50, a osiedli małemi gromadami na 25 lat. 3) Wolni będą od opłaty ziemskich powinności w pieniądzach na lat 10. 4) Osiedli na ziemiach, wziętych na czynsz od właścicieli prywatnych, uwolnieni zostaną od podusznego podatku na lat 5, od innych zaś powinności, stosownie do powyższych punktów 2 i 3. — § 41. Lata ulgi liczą się od tego czasu, kiedy żydzi zostaną wykreśleni s xiąg podatkowych dawnego swego stanu. — § 42. Po upływie lat ulgi Żydzi rolnicy pełnić będą te same powinności, jakie ciążą na mieszkańcach chrześcianach, jednakowego z nimi stanu.—§ 43. Żydzi-rolnicy mogą zatrudniać się przemysłem i rzemiosłami na równi z innemi mieszkańcami wsi, w obrębie ogólnej ich osiadłości; te zaś rodzaje handlu i przemysłu, na które włościanie-chrześcianie powinni brać handlowe świadectwa, zabraniają się żydom i świadectwa takowe wydawane im nie będą.—§ 44. Utrzymywanie gorzelni, szynków i karczem tudzież przedaż mocnych trunków, przez rozwożenie lub roznoszenie, żydom-rolnikom zupełnie się zabraniają. Również nie mogą oni ani najmować się do żadnych robot we wspomnionych zakładach obywateli lub dzierżawców przedaży trunkowéj, (откупщикъ), ani mieć oddzielnych futorów na traktach pocztowych. — § 45. Po wsiach żydowskich, złożonych niemniej jak z 10 domów, pozwala się wywarzać piwo na własną domową potrzebę. —§ 46. Żyd, który osadzi na własnej ziemi 10 lub więcej familij swoich jednowierców, otrzymuje prawo warzenia piwa i miodu, na przedaż tych trunków miejscowym mieszkańcom.—§ 47. Żyd który kupi ziemię i na niej osadzi nie mniej nad 50 dusz swoich jednowierców, nabywa prawa poczestnego obywatelstwa, (почетное гражданство); ci zaś którzy osadzą na swoich ziemiach 100 dusz męzkich mogą prosić o nadanie im praw dziedzicznego poczestnego obywatelstwa. *(d. c. p.)*

— Główna Szkoła, mająca na celu ukształcenie oficerów inżenieryi, w Petersburgu istnąca, wzorem lat poprzedzają-

*

cych ogłasza niniejszém że s powodu mającego być w końcu bieżącego roku wypuszczenia uczniów na oficerów, examen do przyjmowania nowych uczniów rozpocznie się w d. 15 Września tego 1835 roku. Przeto życzący wejść do tego zakładu młodzi ludzie, ze szlachty i innych stanów, nie młodsi nad 14 i nie starsi nad 18 lat, mogą wcześnie przedstawiać dowody swego urodzenia i stanu, które będą przyjmowane po 1 Września.

— Banda 40 czerkiesów wyszedłszy z Zakubania 8 Października 1834 roku, w kierunku wielkiego traktu od Stawropola do Czerkaska, była rozbita przez wysłanych kozaków i przed pogonią skryła się w zaroślach w bliskości Kamienobrodzkiej stanicy. Czerkiesy, zewsząd otoczeni przez kozaków, nie widząc ratunku w ucieczce, pozabijali swoje konie, połamali strzelby, i zbrojni tylko w szaszki (szable) i sztylety, rzucili się na przebój. Zamieszkały w stanicy Kamienobrodzkiej niegdyś żołnierz pułku Kawalergardów N. Cesarzowej *Koptiew*, dymissyonowany s powodu ran i utraty prawej ręki, usłyszawszy trwogę przybiegł s pieszemi kozakami na miejsce bitwy i znajdując się na przedzie, kiedy Czerkiesy uderzyli na kozaków, mocno został raniony w twarz szaszką.

N. Cesarz Jmć, otrzymawszy o tém doniesienie, raczył roskazać: Żołnierzowi Koptiew, za jego męztwo dać znak honorowy wojennego orderu, s pensyą; nadto, w imienia samego N. Pana i N. Pani wypłacić mu jednorazowie po 300 rubli; a o walecznym jego czynie przez gazety podać do powszechnej wiadomości.

— Do Petersburga przybyli: 12 b. m. z Nowgorodu, Głownozarządz. korpusem dróg komunikacyi i budów publ. Jen.-adjutant hrabia *Tol;* z Moskwy, dymissyonowany Rzeczywisty Radzca Tajny hr. *Rumiancow*. Wyjechali: 11*go*, do Wilna, obywatel guber. Grodzieńskiej *Kołłupajło;* — 12*go*, tamże zostający przy Wileńskim Wojennym gubernatorze do szczególnych poleceń Jenerał-major *Moczulski*.

Wiadomości zagraniczne.

Londyn 12 Czerwca. 10 b. m. Król Jmć dawał posłuchanie indyjskiemu xiążęciu Tamuhedinowi.

— Tegoż dnia odbyła się rada gabinetowa, względem sposobu wsparcia rządu hiszpańskiego, do jakiegoby się w obecnych okolicznościach uciec można było. Jak wiadomo, jeden z aktów parlamentowych 59 roku panowania Jerzego III, pod surowemi karami zabrania w Anglii wszelkich zaciągów wojskowych, a nawet uzbrajania okrętów na rzecz obcych mocarstw, bez wyraźnego pozwolenia Królewskiego. Jakoż, postanowiono zezwolenie takowe wydać, i gazeta Dworska ogłasza właśnie roskaz tajnej rady, kończący się témi słowy: «J. K. M., po wysłuchaniu życzeń tajnej rady, iżby każdemu wolno było zaciągać się do służby wojennej, lądowej lub morskiej na rzecz N. Izabelli II, Królowy Hiszpańskiej, postanawia, iż od d. 10 b. m. Czerwca, każdemu, ktobykolwiek chciał, wolno będzie wstępować do służby wojennej, lądowej lub morskiej, wspomnionej władczyni, bądź w charakterze wyższych lub niższych oficerów, bądź żołnierzy lądowych lub morskich, dla usługiwania J. K. M. w przedsięwzięciach wojskowych i wszelkich innych, w tymże celu udawać się do jakiegokolwiek zamorskiego kraju, i tamże od J. K. M. urzędy, zlecenia, wynagrodzenia i zapłatę przyjmować. Jednakże pozwolenie to trwać tylko będzie dwa lata, licząc od 10 Czerwca b. r., wyjąwszy jeśliby podówczas przez radę tajnę nadal przedłużoném zostało.»

— Gazeta *Times* w długim artykule dowodzi, iż, powyższe pozwolenie, dla sprawy rządu hiszpańskiego daleko pożyteczniejszém być może od zbrojnego wdania się. Na przypadek wkroczenia obcej siły, cała Hiszpaniia chwyciłaby się oręża przeciw cudzoziemcom; przeciwnie zaś, anglicy zaciągajający się do służby hiszpańskiej nie będą mogli uważać się za obcych i w całej Hiszpanii znajdą współczucie. — Nakoniec, taż gazeta dodaje, jakoby słychać było, iż poseł hiszpański w Londynie, jenerał Alava, upoważniony został do zebrania 10,000 wojska na służbę rządu swojego, i że znakomity jeden angielski oficer objęmie jego dowództwo. — P. Carbonell, ten sam który najwięcej się przyczynił do uzbrojenia wyprawy dla don Pedra, mianowany został agentem, do zaciągów i uzbrojeń rospocząć się mających na rzecz Królowy Hiszpańskiej. Wiele osób ofiarowało mu się już z dostarczeniem rozmaitych potrzeb wojennych do porachunku, obiecując czekać na zapłatę ileby tego chciano. Nawet admirał Napier ma się do Hiszpanii udać; pułkownik Bacon ma jakoby dowodzić jazdą, zaś P. Fergus O'Connor zebrać oddział ochotników w Irlandyi.

Paryż 12 Czerwca. Xiążę Leopold Sycylijski wyjechał stąd 10 b. m. do Londynu; lecz powiadają iż pierwszych dni Lipca znowu tu powróci.

— Izba parów dopiéro na prawodawczem swojem posiedzeniu 12 b. m. przyjęła prawo o wiadomym długu amerykańskim.

— Powiadają, iż sąd izby parów odroczony zostanie do następującej sessyi, skoro tylko ukończy się słuchanie 25 oskarżonych, którzy dozwalają się sądzić.

— Oto są cyfry budżetu ministerstwa sprawiedliwości i wyznań, przyjętego w izbie deputowanych 5 i 8 b. m.

Budżet min. sprawiedl. i wyznań. Wydział sprawiedliwości: Zadrząd główny: utrzymanie osób 417,800 fr.; rzeczy materyalne 107,000 fr. — Rada stanu: utrzymanie osób 468,000 fr.; wydatki materyalne 12,000 fr.— Sąd kassacyjny 798,300 fr.—Sądy Królewskie 4,253,000 fr. — Sąd d'Assises 154,400 fr. — Trybunały 1 instancyi 5,551,470 fr. — Trybunały handlowe 179,900 fr. — Sądy pokoju 3,103,200 fr. — Koszta sprawiedliwości kryminalnej 3,315,000 fr. — Pensye i t. p. 200,000 fr. — Wydatki rozmaite 115,000 fr. — Ogółem 18,668,070 fr.

Budżet drukarni Królewskiej. Zarząd 35,600 fr.—Wydatki stałe 224,100 fr. — Wydatki których ilość ocenioną dokładnie być nie może 1,670,000 fr. — Zwiększenie lub odnowienie rzeczy materyalnych 41,500 fr.— Ogółem 1,971,200 fr.

Budżet min. wyznań. Zarząd. Płace osób w biórach wydziału wyznań 146,000 fr. — Wynagrodzenia tymcza-

sowe dla osób których urzędy zostały zniesione 16,089 fr. — Koszta materyalne i rozmaite wydatki w biórach 50,000 fr.

Wiara katolicka. Płace i utrzymanie kardynałów, arcybiskupów i biskupów 1,035,000 fr. — Płace i wynagrodzenia członków kapituł, tudzież duchowieństwa parafijalnego 27,885,000 fr. — Kapituła Królewska St. Denis 97,600 fr. — Utrzymanie Seminaryów 1,000,000 fr. — Wsparcia dla duchowieństwa i dawnych zakonnic 1,070,000 fr. — Wewnętrzne koszta służby bożej w gmachach dyecezalnych 445,000 fr. — Wsparcia dla zakładów religijnych 862,000 fr. — Nabycia, budowy i utrzymywanie gmachów dyecezalnych 1,600,000 fr.

Wiary nie-katolickie. Wydatki na utrzymanie osób w zarządzie wiary protestanckiej 756,000 fr. — Wydatki materyalne 100,000 fr. — Wydatki na wiarę żydowskę 80,000 fr. — Ogółem na cały wydział wyznań 35,104,689 fr.

Ogółem na ministerstwa wyznań i sprawiedliwości 55,743,959 fr.

— Oto są jeszcze cyfry budżetu marynarki i osad, przyjętego w d. 9 b. m.

Budżet ministerstwa marynarki i osad. Zarząd główny: Utrzymanie osób 689,900 fr. — Wydatki materyalne 174,500 fr. — Gmach na archiwa 95,000 fr.

Ogólne koszta marynarki. Korpusy utrzymywane 7,729,816 fr. — Korpusy organizujące się 19,548,033 fr. — Wydatki materyalne w portach 16,957,600 fr. — Wydatki materyalne zewnątrz portów 1,700,000 fr. — Wydatki na artylleryę w portach 1,352,000 fr. — Wydatki na artylleryę zewnątrz portów 550,000 fr. — Prace hydrauliczne 4,791,500 fr.—Frachtowanie okrętów 118,000 fr.—Czeladź okrętowa 245,000 fr. — Wydatki rozmaite 260,300 fr.

Wydatki na wydział naukowy. Na utrzymanie osób 320,000 fr. — Koszta materyalne 413,000 fr.

Wydział osad. Utrzymanie osób 6,019,700 fr. — Wydatki materyalne 492,300 fr. — Dodatek do kosztów utrzymywania osad 997,000 fr.

Ogółem cały budżet marynarki i osad 63,671,659 fr.

10 i 11 b. m. przyjęto bez żadnych popraw budżet dochodów na rok 1836, wynoszący do 1,000,700,897 fr., i upoważniający ministra skarbu do wypuszczenia bonów Królewskich na summę 250 milijonów.

— *Constitutionel* czyni uwagę iż odmówienie zbrojnego pośrednictwa, żądanego przez Królowę Hiszpańskę, nie jest tak bezwarunkowem, jak je uważa *Journal des Débats;* gdyż tenże sam goniec, którym wiadomość o odmowieniu została do Madrytu wysłaną, oznajmi Królowej, iż rząd francuski zdaje pod jej rosporządzenie legiję cudzoziemców, utrzymywaną dotąd w Algerze, i liczącą 6000 ludzi. Wojsko to utrzymywane będzie kosztem rządu hiszpańskiego, i wysadzonem zostanie na brzegi Hiszpanii przed końcem bieżącego miesiąca.

— Według listu prywatnego s Tunis, z d. 23 Maja, bej tameczny 20 t. m. umarł, i rządy tego kraju przeszły w ręce jego brata Sidi-Mustafy. Zmiana ta nie pociągnęła za sobą żadnych nieporządków.

— Z wiadomości z nad granic Hiszpańskich dowiadujemy się o pobiciu korpusu Esparterro. Jenerał ten, śpiesząc na pomoc miastu Vittoria, napadnięty został w drodze i na głowę porażony. Zapewniają, iż po bitwie, w której stracił bardzo wiele ludzi, około 1,500 jego żołnierzy dobrowolnie przeszło na stronę Zumalacarreguy. Toż samo zrobić mieli żołnierze wzięci w niewolę 29 z. m., w bitwie z Oraa.

— Według ostatnich wiadomości z Madrytu, obecny stan rzeczy zmusił Krolowę do zbliżenia się ku stolicy. Z Aranjuez uda się ona do letniego mieszkania Caramanchel, skąd komunikacye z ministrami i ciałem dyplomatycznem będą daleko łatwiejsze.

Konstantynopol 27 Maja. 27 Moharrem 1251 roku (25 Maja 1835) wyszło postanowienie Sułtańskie o sposobie w jaki odtąd ministrowie i inni urzędnicy tureccy mieć będą mieli wstęp do Seraju.

— Według najnowszych wiadomości z Azyi Mniejszej, główna kwatera armii tureckiej znajduje się teraz w Merdin, skąd wszakże ma być przeniesioną do Dżabekir, gdzie Reszid Mohammed pasza chce się osobiście znajdować, s powodu iż uskromienie pomniejszych nieporządków może się i bez niego odbyć. W całym tym kraju przedsięwzięte być mają wielkie prace, natychmiast po przywróceniu porządku. Idzie bowiem o urządzenie dróg w rozmaitych kierunkach, o kopanie nowych kanałów, o rozszerzenie kopalni, ożywienie rolnictwa i przemysłu, zaprowadzenie szkół dla ludu i t. p.—Życzyć tylko należy iżby okoliczności pozwoliły Sułtanowi dokonania tych wielkich planów, które zmienić mają całą postać tego niezmiernego kraju.

— W Rumelii rozruchy ciągle trwają. Mohammed pasza wysłał kilku rozbojników, z bandy Karamitza, do Konstantynopolu.—Reszid pasza przysłał podobnież Sułtanowi amazonkę, która panowała nad jednem s pokoleń Kurdzkich, znanem pod nazwiskiem «Kurdów czarnego namiotu» (kara tschadurli.)

— Amerykański inżynier Cochrane przedstawił Seraskierowi paszy model działa, które potrzebuje dwóch tylko ludzi, a ciska na minutę 60 kul. Minister wojny polecił mu sporządzić jedne takie działo kosztem rządu, i, jeśli skutki jego okażą się takież co i modelu, wynalazca otrzyma przyzwoite wynagrodzenie.

— Według wiadomości ze Skutari, wyspa ta staje się teatrem ważnych wypadków. Pasza tameczny upominał się oddawna od mieszkańców o kontrybucyą 200,000 piastrów; lecz jedni tylko chrześcijanie zgodzili się na to i obiecali należną od siebie część pewnemi ratami złożyć; tymczasem sami turcy bynajmniej na te żądania paszy odpowiadać nie chcieli. Owoż, pasza, polegając na fałszywej wiadomości jakoby flotta turecka przybyła do brzegów Albanii, roskazał nagle osadzić działami bazar, i zabronił doń wejścia turkom, dozwoliwszy go jednym tylko chrześcijanom, których skądinąd do zerwania wszelkich stosunków z mahometanami zachęcał. Lecz chrześcijanie odpowiedzieli, iż takie rozprzężenie się pociągnęłoby za sobą ruinę i ich samych i turków, że nie chcą się narażać na zemstę tych ostatnich i t. d. Tym sposobem upłynął 17 i 18 Maja. Jednakże, korzystając s tego czasu, chrześcijanie potrafili większą część towarów swoich z bazaru ściągnąć

i wejść w układy z resztą mieszkańców. W skutek tych układów, poznawszy iż pasza chce tylko siać pomiędzy chrześcijanami a turkami niezgodę, i jednych za pomocą drugich gnębić, postanowiono oprzeć się zbrojną ręką, i rozesłano gońców do wszystkich okolic, s prośbą o pomoc przeciw paszy. Jakož, 19*go* zrana wszystkie drogi do miasta wiodące pokryte zostały mnóstwem zbrojnych morlachów. Na kilka godzin przed zachodem słońca słyszeć się już dawały na ulicach wystrzały; za nadejściem zaś nocy zawiązała się krwawa walka, która ciągnęła się trzy dni wciąż, i 21*go*, przy odejściu poczty, jeszcze nie była się skończyła. Przecież zwycięstwo zdawało się skłaniać na stronę ludu, i powszechnie się spodziewano iż wojska paszy zmuszone zostaną do ustąpienia z miasta i zamknienia się w cytadelli. Lecz i ta ostatnia tylko na dni 5 w żywność jest opatrzoną.

— Z gazet wiadomo iż porta wezwała xiążęcia Miłosza Serbskiego, do trzymania się w przedmiocie urządzenia swojego kraju jaknajściślej zastrzeżeń traktatów Akermańskiego i Adryanopolskiego, i do odwołania wszelkich nowości które wbrew wspomnionym zastrzeżeniom powprowadzał. Xiąże Miłosz znajdował się niedawno w Belgradzie, gdzie przyjmowany był z największém uszanowaniem tak od ludu jak i od samego paszy, i gdzie zamierzał jeszcze 8 dni zabawić. Podczas pobytu jego w tem mieście oczekiwano tamże ministra tureckiego, który miał mu powyższe postanowienie rządu swojego objawić. Lecz xiążę Miłosz zdawał się już o wszystkiem wiedzieć, gdyż wyprawił do Kragujewatz gońca, z zaleceniem iżby natychmiast po jego powrócie sejm narodowy zwołano.

Najnowsze wiadomości.

Londyn 16 Czerwca. Według listów prywatnych z Lizbony, dochodzących 30 Maja, ministerstwo tameczne zostało zupełnie zmienione, i korrespondent gazety *Morning Herald* przypisuje tę zmianę chęci Królowy wyjścia za mąż za francuskiego xięcia Joinville, którego jakoby w Paryżu dobrze poznała i pokochała, a której to chęci większość dawnego ministerstwa była przeciwną. Marszałek Saldanha mianowany został pierwszym ministrem, i otrzymał zlecenie złożenia nowego gabinetu. — Jednakże *Morning Chronicle* ogłasza, iż gabinet angielski, dowiedziawszy się o tych zamiarach Królowy, zalecił ministrowi swojemu w Lizbonie podać marszałkowi Saldanha notę, iż, w razie przyjścia do skutku małżeństwa s xięciem Joinville, związek Portugalii z Anglią nie będzie mógł dłużej trwać w dotychczasowej naturze, i że Królowa nie ma więcej na pomocy Anglii liczyć; i, wskutek tej komunikacyi marszałek Saldanha tegoż dnia lordowi Howard de Walden oznajmił iż Królowa ostatecznie zrzeka się myśli o wspomnioném małżeństwie.

— *Times* udziela odezwę Don Karlosa, datowaną 2 b. m. z Onate, którę otrzymała drukowaną, lecz o której autentyczności powątpiewa. Don Karlos, chcąc jakoby odpowiedzieć życzeniom mocarstw wchodzących do składu poczwórnego przymierza, nadaje powszechną amnestyę, bez wyjątku; zastrzega istnące już prawa, niepodległość kortezów i likwidacyą uchwalonych przez kortezy bonów, i nakoniec ofiaruje się podać na rozwagę kortezów, przy pierwszem ich zgromadzeniu się, pytanie względem pożyczek przez obecny nieprawy rząd zaciągnionych.

Paryż 15 Czerwca. Rząd otrzymał dzisia wieczorem depeszę telegraficzną z Bayonny, z wiadomością, iż Królowa Hiszpańska, wyrokiem z d. 10 b. m., przyjęła dymissyę P. Martinez de la Rosa, i że na jego miejsce prezesem rady ministrów mianowanym jest hrabia Torreno.

— Według listu s Tulonu, z d. 9 b. m. wszystkie stojące tam przewozowe okręty otrzymały roskaz trzymania się w gotowości do drogi, dla przewiezienia do Hiszpanii legii cudzoziemskiej z Algeru. Dwa okręty linijowe *Nestor* i *Triton* wysadziły już nawet, jak powiadają, dwa pierwsze batalijony tej legii na wyspy Balearskie.

WIADOMOŚCI ROZMAITE.

— W Paryżu zaczęto wydawać pod tytułem *Teatru Europejskiego* zbiór celniejszych sztuk dramatycznych, wszystkich znakomitszych narodów. Ma on zawierać wzorowe dzieła teatrów: angielskiego, niemieckiego, duńskiego, hiszpańskiego, francuskiego, hollenderskiego, włoskiego, polskiego, portugalskiego, rossyjskiego i szwedzkiego, przełożone i zbogacone przypisami historycznemi i krytycznemi PP. Guizot, Janin, Mérimée, Nodier i innych pisarzy, których liczba wynosi przeszło 30. Ogromny ten zbiór, mający się składać z 200 sztuk przeszło, wychodzi oddzielnemi poszytami w 8*ce*, s których każdy zawiera 1 dramá i kosztuje 50 centimów. (25 gr.)

KURS WEXLOWY I PIENIĘZNY.

Petersburg $\frac{17}{29}$ *Czerwca.*

Na Londyn	na	3 m.	cens	10½.
— Hamburg	—	65 d.	sz. bko.	
— ———	—	3 m.	— —	$9\frac{9}{16}$.
— Paryż	—	70 d.	cent.	
— ——	—	3 m.	——	$111\frac{7}{8}$.
— Amsterdam . . .	—	65 d.	censów.	
— — — — . . .	—	3 m.	$52\frac{7}{8}$.	
Dukat nowy				
Rubel złoty		3 — 70 —		
—— srebrny		3 — 57½ —		

Londyn 16 Czerwca. Kons. $92\frac{1}{8}$.

Печатать позволяется. С. Петербургъ. 17-го Іюня, 1835. *Ценсоръ П. Гаевскій.*

W DRUKARNI WOJENNEJ.